

Ajatuksia kärsimyksestä

Aloitan aiheemme pohdinnan maalaamalla hieman teologista taustaa teemallemme. Kysykäämme, kuinka Jumala vaikuttaa kristillisen perinteemme mukaan maailmassa?

Uskonpuhdistaja Martti Lutherin mukaan Jumala vaikuttaa maailmassa kahdella tavalla. Näistä ensimmäinen on Hänen niin sanottu ”vieras” työnsä (*opus alienum Dei*). Vieras työ on sitä, kun Hän kärsimyksen, vastoinkäymisten ja synnintunnon läpi ajaa ihmistä katumukseen ja realistiseen käsitykseen itsestään. Hän huomaa pienuutensa ja vajavuutensa. Oman syntisyytensä koettuaan ihminen tulee armoa tarvitseväksi. Hän tajuaa miten vajavainen hän on suhteessa Jumalan lakiin, käskyihin ja niiden täyttämiseen. Jumalan lain tehtävänä onkin juuri osoittaa ihmisen syntisyys ja heikkous. Luther sanoo Smalkaldenin opinkohdissa: *”Lain tärkein tehtävä ja vaikutus on, että se paljastaa perisyynnin hedelmineen ja osoittaa ihmiselle, kuinka pohjattoman syvälle hänen luontonsa on langennut.”*

Ahdistuksen ja synnin keskellä Jumala kuitenkin näyttää ihmiselle ”oman” (*opus proprium Dei*) varsinaisen työnsä: armon todellisuuden. Hän antaa ihmiselle anteeksi tämän synnin ja heikkouden. Tämä on evankeliumin tehtävä. Tässä on lohdutus. Tämä tuo toivon toivottomuuden keskellekin.

Molempia tarvitaan, lakia ja evankeliumia. Evankeliumi jää tarpeettomaksi ilman lain antamaa synkkää taustaa. Yksinään taas laki jättää ihmisen vain ahdistukseen. Hän ei tajua olevansa todellisuudessa anteeksiantoa ja Kaikkivaltiaan huolenpitoa tarvitseva, jolle hän havaitse syntisyyttään. Tämän laki osoittaa ihmiselle. Jumala ”tyhjentää” ihmisen omasta ylpeydestään ja tekee hänestä heikon. Laki avaa silmät rujolle todellisuudelle.

Tätä ihmisen tyhjentämistä teologi *Sammeli Juntunen* nimittää kirjassa, Johdatus Lutherin teologiaan, annihilaatioksi, tyhjäksi tekemiseksi. Juntusen mukaan Luther ajattelee, että Jumala tekee ihmisen ei-miksikään, annihiloit hänet, jotta tämä voisi olla jotain. Sillä ihmisen täytyy ensin tyhjentyä omasta mahtavuudestaan, ylpeydestään ja teennäisestä hyvyydestään, jotta Jumalan armolla olisi tilaa hänessä. Vain tyhjä voidaan täyttää.

Professori *Tuomo Mannermaa* toteaa kirjassaan Pieni kirja Jumalasta, että *”kun Jumalan tahtoo tehdä ihmisestä pyhän, hän antaa tämän ensin langeta. Kun hän parantaa, hän sallii*

tulla sairaaksi. Kun hän tahtoo tehdä vahvaksi, hän tekee heikoksi". Elämän vaikeat ajat, koettelemukset ja havahtuminen siihen, ettei kaikki ole elämässä omilla käsissä, saattavatkin ajaa meitä lähemmäs Jumalaa. Elämän solmukohdissa, kärsimyksessä ja vaikeuksissa Jumala saa uudelleen merkityksen. Hän on viimeinen oljenkorsi, johon voi tarttua. Jumalan vieraan- ja oman työn valossa näyttää siltä, että kärsimyksen, pahuuden ja synnin todellisuudesta johtaa tie Jumalan luo. Annihilaaion ahjoo paistaa lämmin valo. Kärsimys on tie armon lähteelle. Janoinen matkamies saa elävää vettä juodakseen (Joh. 4.)

Joku viisas on sanonut, että kärsimyksessä Kristus näyttöytyy ihmiselle. Lutherin ristin teologiaan kuuluu ajatus, että Jumala näyttöytyy ihmiselle juuri kärsimyksen kautta. Jeesus on mukana kärsimyksessä, sillä hän on itse käynyt läpi kärsimysten tien. Pudotus juhliivan väkijoukon hohdokkaista hoosianna -huudoista ruoskaniskujen, ranteet lävistävien nauhojen ja oman vuotavan veren todellisuuteen oli melkoinen. Puhumattakaan Kristuksen sisäisistä kärsimyksistä. Mutta tuskien keskellä hän pysyi sisäisesti vahvana uskossa Jumalaan. Hän kantoi ihmiskunnan syntien taakan. Sen vuoksi me saamme olla omistatunnoissamme varmoja: kastettuina, Kristukseen turvaavina, meidän osamme on ikuinen ilo. Omat voimamme eivät riitä, mutta Kristuksen voimat riittävät. Ne riittävät viemään heikoimmankin, kurjimmankin Häneen armoa pyytäen katsovan taivaan kotiin. Omien kokemusteni mukaan elämän pimeinä hetkinä ja kilvoituksen epäonnistuttua, Jumala tulee läheisemmäksi. Hänelle saa ja tuleekin purkaa ja avata oma sydän. Niin Raamatun ihmisetkin tekivät: *"Herra, Jumalani, pelastajani, päivällä minä huudan sinua avuksi, yölläkin käänny sinun puoleesi"* (Ps. 88:3.) Hän kuulee ja ymmärtää ihmisen tuskaa. Uskonasioista tislautuu elämän myllyssä se olennaisin. Se on, se kuuluisa Paavo Ruotsalaisenkin löytämä *kallis hunajapisara*. Armon pisara.

Moni kokee esimerkiksi kuoleman surun kohdatessaan olevansa vastakkain elämän ahdistavan lopullisuuden kanssa. On tajuttava, että ihminen joka on kuollut ei enää tule takaisin. Hänen ruumiinsa on arkussa ja pysyy siellä, kunnes on aika nousta viimeiselle tuomiolle. Kuoleman kohtaaminen tyhjentää ihmistä. Läheisen kuolema tuo lähelle myös ihmisen oman tulevan kuoleman. Kuolleisuus on täällä maan päällä sata prosenttia. Kuoleman edessä alkaa kristillisen uskon opetus ikuisesta elämästä ja ruumiin ylösnousemisesta näyttöä voimansa. Kaikki ei olekaan tässä ajallisessa, usein murheen laaksolta, tuntuvassa elämässä. On olemassa taivaan todellisuus, ja jokainen kastettu on kutsuttu ikuisen iloon!

Tätä taustaa vasten Jumalan rakkaus ja armo avautuvat, sillä eihän Jumalan lain edessä syyllinen ihminen pelastu ilman anteeksiantoa. Kristuksen sovitustyö Golgatan ristillä on elämän valo kuoleman pimeydessä, sillä siinä meille hankittiin anteeksianto kaikista synneistä. Sen varassa voimme kohdata myös kuoleman. Jumala on elämän ja kuoleman Herra. Kuoleman läheisyydessä voi tuntea myös Jumalan voiman, kuten ihmisen syntymän kohdalla. Kristus ei jäänyt hautaan mätänemään vaan Hän nousi kuolleista. Hän elää! Kasteen ja uskon kautta meidät on yhdistetty Hänen katoamattomaan elämään.

Kärsimys tekee ihmisestä nöyremmän suhteessa elämään ja asioihin, joihin hän ei voi vaikuttaa. Kärsimys ja elämän mielettömyys voi johtaa ihmisen Jumalan luo, jolloin kärsimys näyttää tietä syvempään Jumalan tuntemiseen. Kärsimys voi kasvattaa. Aina näin ei kuitenkaan ole. Usein elämän vaikeudet ja vastoinkäymiset näyttävät käytännössä tuovan Jumalan todellisuuden ajankohtaiseksi. Näin on usein paitsi yksittäisen ihmisen surun tai kärsimyksen kohdalla myös kansallisen koettelemuksen kohdatessa maata. Kärsimys vain kuuluu ajallisen elämän olemukseen. Se on osaltaan merkinä siitä, että maailmassa vaikuttavat myös pahan voimat. Raamatussa puhutaan persoonallisesta pahasta, langenneesta enkelistä. Perkele on totta, mutta hän on vain *"Jumalan kahlekoira"*, kuten uskonpuhdistaja Martti Luther totesi. Hyvällä kolmiyhteisellä Jumalalla on kaikki valta. Hän on uskontunnustuksen mukaan *"kaikkivaltias"*. Siksi saamme olla uskovina turvallisella mielellä.

Lutherin opetuksen, ristin teologian, mukaan jokainen kantaa elämässään ristiä. Risti merkitsee sitä kärsimyksien ja vaikeuksien taakkaa, joka kullekin on määrätty kannettavaksi. Jossain määrin voimme siihen itse vaikuttaa, vaikka kaikki ei ole meidän vallassamme. Näin ollen kärsimyksen sietäminen ja kantaminen on kristityn tehtävä, sillä hän tahtoo seurata elämässään Kristusta, Raamatun sanomaa. Usein tai paremminkin yleensä matka käy kompuroiden. Toisinaan ajatus ristin kantamisesta voi tuntua jalolta tai juhlalliselta. Jalous vaihtuu ahdistukseksi ja juhlat päättyvät, kun elämältä tuntuu putoavan pohja pois: oma lapsi kuolee, tulee avioero, irtisanotaan työpaikasta, sairastuu vakavasti, kysymykset jäävät vastausta vaille, jne.

Onko niin, että elämässä on oltava pimeyttä, pahuutta ja kärsimystä, jotta valo, hyvyys ja armo voisi tulla esiin? Täytyykö olla sekä pimeyttä että valoa? Ja niidenkö vaihtelusta syntyy elämän maku, joka on vain otettava vastaan?

Toisaalta uskon, että maailmassa ei ole pahuutta vain pahuuden vuoksi vaan Jumala todella hallitsee maailman tapahtumia. Hänen kaikkivaltiutensa myös lohduttaa. Silloinkin, kun meistä tuntuisi ja näyttäisi päinvastaiselta. Luther sanoo: ”Ihmisen tulee oppia kaikissa kärsimyksissään ja taisteluissaan kiiruhtamaan Jumalan turviin. Hänen tulee tuntea ja oppia, että kaikki mitä hänelle tapahtuu, tapahtuu Jumalan sallimuksesta, tapahtuivatpa ne saatanan tai ihmisen kautta.” Kärsimyskin on Jumalan käsissä selittämättömällä tavalla. Hän voi myös kääntää pahan hyväksi ajan kanssa. Kun paha tapahtuu, kirkastuu myös olemassa oleva hyvä saa uutta merkitystä. On tartuttava siihen, mitä vielä on. Esimerkiksi suru saattaa yhdistää ja lähentää omaisia ja saattaa korjata tulehtuneita ihmissuhteita. Pimeyteen voi paistaa valo, vaikeudet voivat kääntyä voitoksi.

Vanhassa testamentissa puhutaan paljon Jumalan rangaistuksesta. Voisiko olla mahdollista, että joskus kärsimys on rangaistusta? Jumala on oikeudenmukainen, jolla on valta tuomita ja armahtaa. Hän käyttää Lutherin mukaan maallista esivaltaa toteuttaakseen tahtoaan maan päällä. Edistääkseen oikeutta. Esivallan tulisi rangaista rikkomuksista ja luoda turvallisuutta suojelemaan elämää.

Mutta voiko Jumala rangaista myös kuoleman, kärsimyksen, vastoinkäymisen tai onnettomuuksien avulla? Voisiko Jumala olla sellainen?

Uskon, että kärsimykselle tai pahuudelle ei aina ole yhtä ainoaa selitystä tai tarkoitusta. Kärsimys voi joskus olla tie Jumalan luo. Vastoinkäymisiin on hyvä suhtautua kuin ne olisivat kasvun paikka tai opetus ihmiselle. Ainakin itse voi itselleen tämänlaisen rakentavan tulkinnan tehdä. Katkeralta maistuva opetus ei hevillä unohdu. Toisten elämää ei kannata mestaroida. On hyvä muistaa, että ihmisellä on vain yksi suu ja kaksi korvaa. Kun kohtaa kärsivän on hyvä olla isot korvat mutta pieni suu. Aina on kuitenkin muistettava, että Jumala tahtoo Raamatun mukaan jokaiselle ihmiselle hyvää. Siihen saamme luottaa ja vaikka muu elämässämme sortuisi, tämä kallioperusta ei sorru. Jumala saattaa koetella, mutta ei hylkää. *”Minä tiedän, että lunastajani elää. Hän sanoo viimeisen sanan maan päällä.” (Job: 19:25.)*

